

PROVINCIE UTRECHT

NETWERKBIJEENKOMST LANDELIJK GEBIED OP 3 FEBRUARI 2016

VERSLAG VAN DE THEMASESSIES

OPENING

DE DAG IS OM 9.30 UUR GEOPEND DOOR DE DAGVOORZITTER RUURD JONGE POERINK.

Hij heeft allereerst gedeputeerde Pim van den Berg, portefeuillehouder Ruimtelijke Ontwikkeling, het woord gegeven. De gedeputeerde heeft een toelichting gegeven op de herijking van het ruimtelijk beleid en de dilemma's in het landelijk gebied die hierbij spelen. Hij heeft de aanwezigen opgeroepen om mee te denken in kansen en in mogelijkheden en daarmee de provincie te inspireren om te komen tot nog beter ruimtelijk beleid.

Daarna was het woord aan de onafhankelijke adviseur ruimtelijke kwaliteit van de provincie Utrecht, Paul Roncken. Een korte impressie van zijn beeldende verhaal: Het landelijk gebied is die plek waar ons voedsel vandaan komt, waar dieren en planten in hun eigen omgeving leven en waar een wereldberoemde agrarische sector beheerder is. Dit zijn, als je er goed over nadent, allemaal aspecten met een fysiek karakter. Je zou kunnen stellen dat het landelijk gebied een sterk lichamelijke plek inneemt binnen onze samenleving. Door de geschiedenis heen is dit ook af te lezen aan vele verhalen, schilderijen en ingesleten gewoonten die handen, hart, maag en fantasie op een wonderlijke manier vermengen tot iets dat zeer betekenisvol en toch alledaags is. Hoe gaan we daar als sterk verstedelijkte samenleving mee om? Het zou misschien een goed idee kunnen zijn om, ook al lijkt dat in eerste instantie vreemd, hier een vergelijking te maken met de schijf van vijf. Deze is ontwikkeld om ons eigen lichaam handvaten te geven om goed te eten en vitaal te blijven. Wat geven wij het lichaam van het landelijk gebied voor dieet? De schijf van vijf is inmiddels geëvolueerd tot een voedselzandloper met ingrediënten die je minder en meer tot je moet nemen. Het is een dus een sterk genuanceerd model geworden. Misschien is vergelijkbare nuanciering en helderheid gewenst is voor het beleid rond het landelijk gebied. Het is maar gedachte, die nog nadere uitwerking verdient, maar wel al tot denken en inspiratie aanzet.

De aanwezigen zijn in drie rondes van themasessies uiteen gegaan. Hierna vindt u een verslag per thema.

RECONSTRUCTIEBELEID CONTINUÏTEIT VAN BELEID?

(Vanwege kleine belangstelling is deze werksessie maar één keer georganiseerd.)

De provincie Utrecht wil in de herijking van de PRS en de PRV het reconstructiebeleid kritisch onder de loep nemen. De wettelijke basis is afgeschaft, de regels zijn ingewikkeld en provincie Gelderland gaat de reconstructie-zonering opheffen. En in de praktijk lijken niet alle regels die in de PRV zijn opgenomen nog nodig. Hierop komt Karen Kuperus van de gemeente Woudenberg met een korte presentatie over de ervaringen met het reconstructiebeleid. Voor de gemeente is het beleid, eenmaal verwerkt in de bestemmingsplannen, helemaal niet zo ingewikkeld. Juist het veranderen van het beleid, wat in de praktijk de (on)mogelijkheid van bedrijfsuitbreiding zal beïnvloeden, wordt als ongewenst beschouwd. Er zijn buiten de extensiveringsgebieden nog wel bedrijven die zouden willen groeien. Regelgeving moet betrouwbaar zijn en dat is het niet als het vaak verandert.

In de discussie hierna is veel begrip voor het aanpassen van de regels. Er is geen behoefte aan een mogelijkheid voor nieuwvestiging maar veel meer aan groeimogelijkheden voor de blijvers. In de varkenshouderij stoppen veel bedrijven. De overblijvers krijgen daardoor de mogelijkheid om te groeien. En met een maximale bouwblok-grootte van 2,5 hectare zal men in wat nu het landbouwontwikkelingsgebied is goed uit de voeten kunnen. Gesuggereerd wordt dat de hele zonering van extensiveringsgebied, verwevingsgebied en landbouwontwikkelingsgebied wel kan vervallen. Want de programmatische aanpak stikstof (PAS) zal de groei van intensieve bedrijven vanzelf reguleren. Opgemerkt wordt dat bij het vervallen van de zonering de landschappelijke kwaliteit geborgd moet worden, zeker in (de nabijheid van) het Natuurnetwerk Nederland en Groene Contour.

Ook de Menukaart FoodValley kwam ter sprake. Daar wordt een afwegingsinstrument mee bedoeld dat nog in ontwikkeling is waarmee bedrijven in de gelegenheid zijn hun bouwblok te vergroten als zij in ruil daarvoor bovenwettelijke 'plussen' realiseren op het gebied van milieu, dierenwelzijn, gezondheid en ruimtelijke kwaliteit. In Utrecht is in de huidige PRV deze mogelijkheid al opgenomen voor de grondgebonden veehouderij in de hele provincie en voor intensieve veehouderij in delen van het reconstructiegebied. Over de groeimogelijkheid van de intensieve veehouderij passeerden verschillende mogelijkheden de revue: van alleen in delen van het reconstructiegebied tot in alle bestaande bedrijven in de hele provincie.

TOEKOMST LANDBOUW GROEIEN EN VERBREDEN

Stadslandbouw

Verkorten van de voedselketen wordt steeds belangrijker. Gesuggereerd wordt dat de groenteteelt in Kromme Rijngebied meer gestimuleerd zou moeten worden. Dit is niet zo zeer een ruimtelijk probleem, maar meer een punt bij de uitvoering. En stimulering gebeurt nu via Leader. Een deelnemer voorziet dat de Rabobank steeds meer nevenfuncties op agrarische bedrijven zal stimuleren.

Nieuwvestiging

Nieuwvestiging is binnen het huidige beleid niet mogelijk. Soms is het echter moeilijk om een geschikte nieuwe locatie te vinden bij bijvoorbeeld splitsing van een bedrijf. Gevraagd wordt of er niet meer mogelijkheden voor maatwerk gecreëerd kunnen worden. Bijvoorbeeld om in dit verband de term nieuwvestiging scherper te definiëren. Men schat in dat grootschalige nieuwvestiging niet meer voorkomt maar wel dat er vraag is naar doorgroeimogelijkheden op bestaande bedrijven.

Groeimogelijkheden grondgebonden veehouderij

Er ontstaat veel discussie over de definitie van grondgebondenheid. Waarom heeft de provincie een andere definitie dan het rijk? Is de provinciale definitie houdbaar nu koeien veel meer mest produceren? Er is landelijke regelgeving in relatie tot fosfaat, daar moet de provincie niet ook nog eens een andere regel voor grondgebondenheid op na houden vindt een deel van de aanwezigen.

Groeimogelijkheden voor grondgebonden worden nu als voldoende beschouwd. Wijk bij Duurstede heeft mogelijkheden opgenomen voor 10 bedrijven in het nieuwe bestemmingsplan. De aanwezigen ervaren geen knelpunten bij de grens van 1,5 – 2,5 ha.

Gevraagd wordt of de provincie een visie heeft op een (maximale) grootte van een melkveehouderij bedrijf. Men voorziet nu een ontwikkeling naar 120 stuks melkvee (of is zelfs dat een onderschatting?). Wat is het toekomstbeeld van de landbouw en welke randvoorwaarden maken dat vervolgens mogelijk. Met name wordt meer aandacht gevraagd voor gezondheid, dierenwelzijn en milieu. Een deelnemer pleit ervoor om binnen de PRS meer te redeneren vanuit doel/visie/ambitie en minder sturen op maten, getallen etc.

Men ziet twee sporen binnen de landbouw. Enerzijds productie voor de Europese en mondiale markt (grootschalig) en anderzijds gericht op het regionale / lokale. In dat laatste geval is vaak behoefte aan verbreding van het bedrijf en dat hoeft zeker niet alleen agrarisch te zijn. Gevraagd wordt of de provincie planologisch ruimte wil bieden voor die ontwikkeling.

TOEKOMST VEENWEIDE PAPPEN EN NATHOUDEN?

Het doel van het beleid rondom bodemdaling is om de negatieve effecten van bodemdaling te beperken. Stoppen van de bodemdaling is geen optie, maar als er door bodemdaling bijvoorbeeld grote peilverschillen ontstaan kan de waterhuishouding soms heel duur worden. Bijvoorbeeld als er tussen de gebieden met verschillen dure kades nodig zijn. Verder kunnen die peilverlagingen weer problemen geven voor andere functies, zoals woonfuncties en natuurfuncties.

In de themasessie wordt eerst het huidige beleid uit de PRS en de PRV toegelicht. In de PRV is een kaart met 'veengebied kwetsbaar voor oxidatie'. Dat zijn gronden waar veen dicht bij het oppervlak ligt. Voor deze gronden wordt aan de gemeenten gevraagd om in hun bestemmingsplannen rekening te houden met de bodemdaling. Om intensieve oxidatie van het veen te beperken mag de bodem niet ieder jaar omgeploegd worden. De formulering in de PRV gaat nu over maisteelt, maar omdat dit te beperkt is zal dit gewijzigd worden. Daarnaast wil de provincie ook de kaart zelf gaan wijzigen. Dan gaat het vooral om het gebied bij gemeente De Bilt. In de sessie

is dit bekeken en over het algemeen ziet met niet veel problemen in het eenvoudiger maken van de kaart. Wel is afgesproken dat dit met partijen uit het gebied nog eens verder besproken zal worden.

Hierna ging de discussie over de visie over het veenweidegebied ná de herijking.

Bij discussies als deze is niet iedereen het in eerste instantie met elkaar eens natuurlijk. Veel mensen waren het er over eens dat ookal gaat het om de lange termijn er moet wel gewerkt worden aan het gevoel van urgentie. Nu voelt de veenweideproblematiek voor velen aan als een ver van hun bed show. Want het beleid wat er uiteindelijk moet komen moet niet meer 'pappen en nathouden' zijn. Er moeten keuzes gemaakt worden met zorg voor continuïteit. Het beleid moet transitiegericht zijn. Omdat het zal kunnen gaan over grote functieveranderingen moeten er in gezamenlijkheid verantwoordelijkheid genomen worden.

Er worden (door PBL) vraagtekens gezet bij een aantal uitgangspunten van de Toekomstverkenning Veenweiden. In het proces naar de omgevingsvisie moet hier nog naar gekeken worden.

De problematiek in het veenweidegebied is breder dan bodemdaling. Betrek ook de recreatie en het stedelijk gebied erbij. De recreatiedruk vanuit bijvoorbeeld regio Amsterdam op het noorden van de provincie Utrecht neemt toe. Dit roept de vraag op wat is er voor landschap er moet zijn en wat voor voorzieningen nodig zijn om deze druk op te vangen en de vraag is vervolgens of het veenweidegebied hierin een rol kan spelen. Ook is in de toekomst een grotere recreatiedruk van binnenuit te verwachten.

Geconstateerd wordt dat in het landbouwkerngebied, in het daar liggende veenweidegebied, er niet veel mogelijk is aan functieverandering als gevolg van die aanduiding. Overweeg het opgeven van delen van het landbouwkerngebied. Of onderzoek ook andere bedrijfsmodellen voor de landbouw. Bijvoorbeeld andere gewassen op natte gronden. Tref een regeling voor niet rendabele gebieden. Zoek daar naar nieuwe economische dragers.

In discussies over het veenweidegebied ontcom je er natuurlijk niet aan om te spreken over het peilbeheer, hoewel dat niet binnen de RO geregeld wordt, maar (globaal) in het BWM-plan en vooral in de peilbesluiten van waterschappen. Genoemd werd dat er gestreefd moet worden naar robuuste peileenheden. Of dat buiten het landbouwkerngebied het peil niet op de landbouw afgestemd zou moeten worden in de toekomst.

GEZONDE LEEFOMGEVING LEIDEND PRINCIPE?

De kern van de discussie was dat gezondheid leidend principe zou moeten zijn voor ruimtelijke ordening, ruimtelijke inrichting en functieverandering in het landelijk gebied. De rol van de provincie zou zich moeten richten op het voorkomen of wegnemen van knelpunten die veroorzaakt worden door de functiemenging in het landelijk gebied, via ruimtelijk beleid en -maatregelen.

Op structuurvisieniveau kan dit zo worden vertaald dat er meer flexibiliteit wordt geboden voor ruimtelijke ontwikkeling. Bijvoorbeeld dat er binnen bepaalde grenzen alleen ontwikkelruimte wordt geboden (vooral aan de landbouw) en aan functieverandering wordt meegewerkt als dit de integrale ruimtelijke kwaliteit ten goede komt (vergelijking ruimte voor ruimte filosofie). De provincie heeft veel gebiedskennis en zou daarmee moeten aangeven hoe en wat bijdraagt aan de integrale ruimtelijke kwaliteit in specifieke gebieden. Er is behoefte aan criteria om zich op te focussen, maar er moet nog wel enige ruimte zijn voor de invulling. Als afwegingsmodel is hier genoemd het instrument van de Brabantse Zorgvuldigheidsscores Veehouderijen (BZV). En wellicht kan die dan nog uitgebreid worden met andere mogelijke ontwikkelingen in het landelijk gebied (energieopwekking bv). Op praktisch niveau zou de provincie knelpunten kunnen helpen oplossen met als voorbeeld het ontmengen van recreatieverkeer (vooral fietsen) en landbouwverkeer.

Tweede spoor waar de provincie een rol zou moeten nemen is het actief benutten van de potentie die het landelijk gebied heeft in het stimuleren van gezond gedrag en welbevinden. Hierbij gaat het om het ontsluiten van het landelijk gebied voor gezonde vormen van recreatie door het verbinden van stad/land. Dit kan gaan om het wegnemen van ruimtelijke barrières, het verbinden van groen blauwe structuren binnen en buiten de stad, het wegnemen van knelpunten in utilitaire fietspaden, het verdichten van fiets- en wandelnetwerken, het stimuleren van TOP's, het behouden van gebieden met specifieke kwaliteiten (bijv. stiltegebieden).

UITNODIGEND BELEID IN GROENE CONTOUR EN RECREATIEZONE DENK IN KANSEN, NIET IN BEPERKINGEN!

Er bestaat uitnodigend ruimtelijk beleid in de PRS/PRV, maar er komt in de praktijk weinig van de grond omdat: de ontwikkelkosten voor recreatie en/of natuur hoog zijn en de inkomsten beperkt. Dit komt vooral door de hoge kosten voor de grond. En omdat er veel politieke en maatschappelijke weerstand tegen ontwikkelingen ontstaat. Men is behoudend en bang voor de gevolgen (bijv. drukte door recreatie of de bouw van enkele woningen zet misschien de deur open voor dichtere bebouwing).

In de verschillende sessies werd veel gediscussieerd over hoe dit doorbroken kan worden. Naast dat er voorbeelden zijn van hoe op een andere manier financiering gezocht kan worden met bijvoorbeeld crowdfunding werd het belang onderstreept van het ontwikkelen van een gezamenlijke visie. En doe dit vanaf de het begin samen met ondernemers, burgers en betrokken overheden. "Zoek de mogelijkheden om mee te koppelen en vlieg de de kansen op een integrale manier aan."

In het gebied van de Hollandse IJssel wordt dit op deze manier opgepakt. Specifiek over de ruimte voor ontwikkeling die de PRV biedt werd opgemerkt dat op kwaliteit gestuurd moet worden door de waarden in beeld te brengen en aan te geven welke meerwaarde gecreëerd kan worden.

Er kwamen veel voorbeelden aan bod: een Visie Vrijtijdslandschap die de ANWB onlangs heeft gemaakt waar ook politiek draagvlak mee verkregen wordt, zodat ook de vóórstanders van een recreatieve ontwikkeling een duidelijker stem krijgen. Daarnaast werden voorbeelden genoemd van crowdfunding bij het geboortebos in de Haar, het Gagelbos of de Steenfabriek bij Wijk bij Duurstede.

Wat in alle sessies terugkwam is dat de provincie zich niet moet terugtrekken, maar een regisserende of faciliterende rol moet spelen. Kwaliteit(sverbetering) moet een belangrijk item blijven. Eén daarvan is een gezonde

leefomgeving. En soms zullen er ook echt keuzes gemaakt moeten worden. Stapeling van beleid maakt sommige ontwikkelingen onmogelijk. En in sommige gebieden is een druk fietspad niet meer goed te combineren met landbouwverkeer.

DUURZAME ENERGIE IN HET LANDELIJK GEBIED

URGENTIE DE LEIDRAAD

Referend aan de inleider, Paul Roncken, over een andere samenstelling van ingrediënten voor het landelijk gebied is de vraag gesteld hoe dat met het ingrediënt duurzame energie zit. In alle sessies werd aangegeven dat (toestaan van) meer productie van duurzame energie onvermijdelijk is. De ambities mogen verder gaan dan 2020 of de windtaakstelling. Urgentie is leidraad, vluchtgedrag (nimby) moet voorkomen worden. Het beleid moet ruimte open houden voor innovatieve ontwikkelingen (zon, water), tijdelijkheid en flexibele toepassing regels.

Veel gemeenten hebben een visie op klimaatneutraliteit. Bundel deze, zoek gemeenschappelijke noemers en gemeentelijke inzet per energievorm. Dat geeft inzicht van gewenste ingrepen per gebied. Benut dit voor de PRS en geef aan wat na deze gemeentelijke opgaven nog extra nodig is.

Tip van gemeente aan provincie: ga naast gemeente staan, en doe dat dan ook met overtuiging en met één mond. Niet een stoet van “mopperende statenleden”

De perceptie over duurzame energie in het landelijk gebied verandert. Dan kan ook de PRS wel een stukje uitnodigender en ruimhartiger. Nu wordt bijvoorbeeld windenergie toegestaan in het stedelijk gebied, maar, op enkele uitzondering na, niet in het landelijk gebied. Ook in het landelijk gebied moeten zou windenergie overal toegestaan moeten worden, behoudens plekken waar we het echt niet willen. Aan de andere kant werd de oproep gedaan om niet meer onzekerheid in de samenleving te brengen dan dat je echt wilt geven. Let op: de geluidbenadering (groene stippen waar windmolens niet kunnen) geven niet de gewenste uitkomst om windmolens langs snelwegen de plaatsen. Daar staan namelijk vaak ook woningen. De windmolens komen dan echt in het open gebied terecht. Kunnen we iets met de geluidnorm (naast wegen heb je toch al veel herrie).

Het inpassen van duurzame energie moet wel een afweging van de gemeenten blijven, dan wel in samenwerking met de provincie. Keerzijde bij een dergelijk beleid is onduidelijkheid in het gebied over de toekomst. Dit vraagt verwachtingsmanagement. En een andere keerzijde van de gemeentelijke afweging is dat effecten op landschap en natuur gemeentegrens overstijgend kunnen zijn.

Opvallend was dat bij zonne-energie op velden toch een zekere huiver ontstond om deze vorm overal toe te laten. Grote vraag is wat dit kan betekenen voor het areaal aan agrarische gronden, de grondprijzen van overige agrariërs en mogelijke opmaat voor verdere verstedelijking.

De PRS kan de maatschappelijke discussie over aanvaardbaarheid en nieuwe landschappen aanzwengelen.

De provincie zou bijvoorbeeld de kernkwaliteiten van de gebieden (de “gebiedskaternen”) kunnen specificeren naar prioriteiten en toelaatbaarheid van energiebronnen per landschap.

Ondersteunend aan het beleid is informatievoorziening nodig. Bijvoorbeeld zou het handig zijn om zichtbaar te maken wat het benodigd oppervlakte per energiebron is om de ambitie van klimaatneutraliteit te bereiken. Ook het bieden van voorbeelden kan inzicht in nieuwe energielandschappen vergroten. En met name richting kleine initiatiefnemers (zon, biomassa) is informatievoorziening over de te bewandelen wegen, financiële mogelijkheden, of regelgeving heel nuttig.

KERNRANDZONES

COMMUNICATIE MET ALLE BELANGHEBBENDEN

In de drie themasessies werden verschillende casussen gepresenteerd: De eerste case ging over de kernrandzone Woerden-Zegveld Zuidzijde. De case werd toegelicht door Richard Beumers van de gemeente en Wijnand Bouw van Adviesbureau Bosch Slabbers.

De volgende case ging over de kernrandzone Baarn-Drakenburgergracht en werd toegelicht door Jan Henk Timmerman van de gemeente en Jeroen Leemans van Adviesbureau Hkb Stedenbouwkundigen. In de laatste ronde ging de case over De Bilt-Zuid. De toelichting werd verzorgd door Trudy Maas van de gemeente en Jan Willem Tap van het Adviesbureau Nieuwe Gracht.

Omdat niet alle deelnemers even vertrouwd waren met het fenomeen werd in de sessies de strekking van het provinciale beleid voor de kernrandzones toegelicht. Per gesprek werd dit gevolgd door de presentatie van een concrete casus over een gemeentelijke visie, waarmee inmiddels ervaring is opgedaan: Zegveld-Zuid in Woerden, Drakenburgergracht in Baarn en De Bilt-Zuid.

Aanleiding voor alle visies was een concreet ontwikkelinitiatief van een stedelijke functie direct buiten de rode contour (nieuwvestiging of uitbreiding). Dit geldt overigens voor alle 10 visies die inmiddels zijn opgesteld. Dit in tegenstelling tot de achterliggende bedoeling van de provincie die in de huidige PRS gemeenten oproept om visies te ontwikkelen om juist de ruimtelijke kwaliteit in de kernrandzones te verbeteren. Daarop werd opgemerkt dat de aanleiding minder belangrijk is, als het maar wel resulteert in goede plannen.

Benadrukt werd dat het traject van inventarisatie, analyse en visievorming wel erg langdurig is, zodat van initiatiefnemers veel geduld wordt gevraagd voordat zij duidelijkheid hebben over bijvoorbeeld de noodzakelijke tegenprestatie. Geopperd werd dat de provincie hierin mogelijk een versnellende bijdrage zou kunnen verzorgen, waarmee – bijvoorbeeld op basis van een quick scan per kern – een eerste beeld beschikbaar komt van de sterke en zwakke plekken in de kernrandzone.

Ook werd ingebracht dat de fase van inventarisatie-analyse-ambitiebepaling eigenlijk niet eens zo lastig is. Wel is hierbij belangrijk om alle belanghebbenden en (potentiële) initiatiefnemers, grote en kleine, te betrekken. Extra energie zou gestoken moeten worden in de fase daarna: hoe krijgen we de wensen en ambities ook uitgevoerd? Gepleit werd daarbij voor een aanpak waarbij per initiatief helder (en zo mogelijk in natura) wordt bepaald welke tegenprestatie moet worden geleverd, voordat groen licht kan worden gegeven aan een gewenste stedelijke ontwikkeling in de kernrandzone.

Voorts verdient de juridische uitvoerbaarheid nog extra aandacht. Hoe borg je dat de tegenprestatie ook daadwerkelijk wordt gerealiseerd? En wat als deze op (grote) afstand van het “rode” planinitiatief is geprojecteerd? En hoe maak je de afspraken als je met meerdere initiatiefnemers bijdraagt aan één ruimtelijke ontwikkeling (bijv. de aanleg van een wandelpad)?

Ondanks deze kanttekeningen en aandachtspunten werd het belang van kwalitatieve kernrandzones breed onderschreven en in die zin ook positief tegen de provinciale beleidsinzet aan gekeken. Uit de verschillende casussen bleek, dat aanvankelijke aarzeling over het nut tijdens de visievorming verdween, vooral ook gezien de energie, initiatieven en mogelijkheden tot meekoppeling, die vaak bij en tussen gebiedspartijen ontstonden.

Echter werd ook onderkend dat het verdraaid lastig is om goede initiatieven te laten ontstaan en deze ruimtelijk zorgvuldig af te wegen. Omdat harde normen ontbreken, blijft het immers een kwestie van maatwerk, terwijl ook nog moet gelden “gelijke monniken, gelijke kappen”. Wat er wordt toegestaan als uitzondering op de regel van niet bouwen buiten de rode contour, moet immers voor eenieder uit te leggen zijn.

UITNODIGEND RUIMTELIJK BELEID

HET DILEMMA TUSSEN MAATWERK EN HELDERE REGELS

Tijdens deze sessie is, naar aanleiding van de presentatie van Arno Goossens van gemeente Amersfoort gesproken over uitnodigingsplanologie. Arno Goossens benadrukte in zijn presentatie om vooraf duidelijk te krijgen waar het zwaartepunt ligt bij een bepaalde ontwikkeling. Bied helderheid over de doelen, maar giet de regels niet in beton. En over het algemeen was men het hier over eens: Met duidelijke kaders en tools kan de richting van de ontwikkeling helder worden en wordt ook duidelijk waar een ontwikkeling aan moet voldoen. Niet beschermen met regels, maar uitdagen met perspectief!

In de discussie werd gesproken over ‘interactieve’ en complexe projecten en wat goed en niet goed ging. Provincie en gemeente moeten afstemmen wat ze willen en ook hun rollen afstemmen en dit moet vroegtijdig gebeuren, daar was iedereen het over eens. Dit zou een goed punt zijn voor de Ruimtelijke Agenda die gemeente en provincie gezamenlijk opstellen over hun samenwerking binnen ruimtelijke kwesties.

Er kwam naar voren dat de rol van de provincie niet altijd aansluit bij de wensen van de gemeente. Vaak geeft de provincie duidelijkheid over wat ze belangrijk vindt en laat ze aan de gemeenten eigen beleidsvrijheid. Maar in het proces komt het dan toch ook regelmatig voor dat op min of meer onverwachte momenten de provincie opduikt met kritiek. “Alle partijen waren er uit, maar toen kwam de provincie...” Belangrijk is ook dat er gefocust wordt op bepaalde doelen (zeker niet de veel; je kunt niet alles realiseren, maar moet kiezen). Per gebied moeten daar ook (verschillende) keuzes in gemaakt worden.

Daarom werd er gesuggereerd dat de provincie een meer actieve rol en bijdrage moet leveren bij dit soort processen waar meerdere partijen met elkaar en interactief de afspraken maken. Een andere suggestie is om ergens in de PRV soms regels buiten toepassing te kunnen verklaren als er bijvoorbeeld een vastgesteld ambitie-document is. En een als derde suggestie werd genoemd dat meer gebieden net zo'n behandeling als Eiland van Schalkwijk zouden moeten krijgen.

VRIJKOMENDE AGRARISCHE BEDRIJFSBEBOUWING

DOELEN BELANGRIJKER DAN REGELS

Na een korte introductie van Maarten Buruma en wethouder Gijs de Kruij van Woudenberg is direct ingegaan op het functioneren van de huidige regeling ten aanzien van Vrijkomende Agrarische Bebouwing.

De huidige regeling uit de PRV wordt in sommige gevallen als beperkend ervaren. Soms kunnen initiatieven nét niet, terwijl een grote winst wel te boeken valt. Bijvoorbeeld ontbreekt een regeling die voorziet in het afstoten van een bedrijfstak zoals de varkenshouderij. Gevraagd wordt of de regeling meer initiatiefgericht ingestoken

kan worden. Waarbij het doel (=kwaliteit) voorop staat. Je zou de kwaliteitsgids als uitgangspunt kunnen nemen en de overige regels wat flexibeler kunnen insteken. Het ervenconsulentschap kan adviseren om functieverandering met ruimtelijke kwaliteit te realiseren.

Maar over het algemeen ging de discussie niet zo zeer over de regels die de provincie stelt. De gesprekken gingen over hoe sloop aantrekkelijker gemaakt kan worden. Kunnen stadsbewoners mee gaan betalen? Is co-financiering door de provincie mogelijk? Gesteld werd dat verschillende partijen moeten meebetalen. Daarnaast is er gediscussieerd over de rol die de provincie zou moeten spelen. Het gaat om de kwaliteit en dat benadrukt de provincie ook wel. De regels moeten flexibel zijn. Doelen zijn belangrijker dan regels. En door goede voorbeelden, mogelijkheden en kansen in beeld te brengen kan de provincie of de gemeente een stimulerende en faciliterende rol spelen. Verder kwam aan de orde dat veel functies in het landelijk gebied wel samen gaan en dat daar vanuit de regels ook niet altijd belemmeringen zijn, maar dat er door bezwaren vanuit de omgeving veel mogelijkheden beperkt worden. De initiatiefnemer moet daarom investeren in draagvlak en in gesprek gaan met de mensen uit zijn omgeving.

NIEUWE NATUURWET NATUURBESCHERMING EN UITNODIGEND BELEID

In werksessies is allereerst toegelicht wat de nieuwe wet Natuurbescherming betekent, ook in relatie tot de herijking PRS/PRV. De nieuwe wet vervangt de Natuurbeschermingswet 1998, de Boswet en de Flora en Faunawet. Duidelijk is dat gemeenten nog niet met de deze wet bezig zijn en de mogelijke gevolgen daarvan, zowel in relatie tot ruimtelijke ordening als in relatie tot de vergunningverlening en handhaving van de WABO-omgevingsvergunning. Eén gemeente heeft zich georiënteerd op wat voor mogelijke gevolgen de nieuwe verantwoordelijkheid met zich meebrengt. Gesignaleerd werd dat dit hier wel een probleem ligt. Er wordt wellicht te makkelijk vanuit gegaan dat de provincie het natuurbeleid wel zal regelen. Meerdere malen kwam het signaal, natuur daar gaat de provincie toch over! Doorwijzen naar en verschuilen achter de provincie is nu makkelijk.

Na de inwerkingtreding van de nieuwe Wet Natuurbescherming zal de regie voor het natuurbeleid, die voorheen bij de Rijksoverheid lag, aan de provincies worden overgedragen. Ook de natuurtoets bij ruimtelijk ingrepen hoort daarbij. Omdat deze vergunningen straks grotendeels zullen aanhaken aan de WABO-omgevingsvergunning heeft de gemeente hier ook een belangrijke taak. Dit bewustzijn is bij gemeenten nog niet altijd aanwezig. De tafelgasten vonden het wel belangrijk om daarover snel in gesprek te gaan.

De provincie is nu aan het onderzoeken of de verantwoordelijkheid voor soortenbescherming die in de Flora- en Faunawet is vastgelegd wellicht ook zal vragen om bescherming van gebieden waar de aanwezigheid van veel kwetsbare soorten om een specifieke ruimtelijke bescherming vraagt. Hier werd op gereageerd dat op bestemmingsplanniveau in de ruimtelijke belangenafweging natuur niet echt hoog scoort en dus doorslaggevend is. De focus ligt op het economisch belang. Enkele vroegen zich af hoe je met het flexibele karakter van de natuur omgaat in statische plannen. In de discussie werd regelmatig benadrukt dat men niet echt zit te wachten op méér regels.

Natuurbescherming moet ook, net als planologie, meer uitnodigend zijn. Een natuurvisie moet vanuit kansen opgeschreven worden en de verbinding moet gezocht worden met de landschappelijke en cultuurhistorische waarden van ieder gebied. Er moet in de visie rekening gehouden worden met de kansen en kwaliteiten vanuit water in die gebieden. Op die manier kunnen robuuste systemen bestaan, naast de NNN.

Maar om te beginnen moet doorbroken worden dat vooralsnog er nog weinig gemeenten bezig zijn met het onderwerp. De provincie zou in dialoog moeten gaan met de gemeenten om samen meer draagvlak te krijgen voor een goede natuurbescherming in de afweging van belangen. De provincie moet naast informeren ook de gemeenten inspireren.

